

Documenteren gevaarlijke stoffen

Maatregel naar plaats in de Arbeidshygiënische Strategie: Organisatorische maatregelen

Beschrijving van de maatregel

Door het opzoeken en documenteren van informatie over gevaarlijke stoffen kunnen per afvalsoort of gevaarlijke stof de juiste maatregelen worden bepaald en genomen om diverse risico's te voorkomen. Hierbij moet worden gedacht aan de juiste keuze van materiaal voor verpakkingen, persoonlijke beschermingsmiddelen, slangen en coating. Hierdoor wordt uiteindelijk voorkomen dat mensen worden blootgesteld aan gevaarlijke stoffen.

De werkgever is wettelijk verplicht om voorlichting ^[1] en instructie ^[2] te geven hoe veilig om te gaan met chemicaliën. Deze documentatie vormt daarvoor een belangrijke basis.

Op deze webpagina zijn de volgende vormen van documentatie opgenomen:

1. Safety Data Sheet (SDS) ofwel Veiligheidsinformatieblad (VIB)

2. Werkplekinstructiekaart (WIK)

3. Stoffen herkenbaar maken (etiketteren)

4. Documentatie nodig voor transport

1 Safety Data Sheet (SDS) ook wel Veiligheidsinformatieblad (VIB)

De leverancier van een hulp- of reststof is verplicht de Veiligheidsbladen, Veiligheidsinformatiebladen (VIB), in het engels Safety Data Sheet (SDS, voorheen MSDS) genoemd, van een product met gevaarseigenschappen aan het transportbedrijf en de verwerker te leveren.

Een veiligheidsinformatieblad is een gestructureerd document met informatie over de risico's van een gevaarlijke stof of preparaat, en aanbevelingen voor het veilige gebruik ervan op het werk.

In het veiligheidsinformatieblad staat:

- wat de gevaren zijn van een chemische verbinding, gevaarlijke stof, gevaarlijke vloeistof of gevaarlijk gas, of afvalstof
- welke risico's verbonden zijn aan het gebruik ervan voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en voor het milieu
- welke de nodige maatregelen zijn voor de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en het milieu op het werk
- hoe te handelen in geval van een calamiteit met de betreffende chemische verbinding, gevaarlijke stof, gevaarlijke vloeistof of gevaarlijk gas, of afvalstof

Vereniging Afvalbedrijven heeft voor verschillende reststoffen Safety Data Sheets (zie hieronder in de rubriek Meer informatie) laten opstellen die conform REACH de gezondheids- en gevaarsinformatie geven, waaronder het vereiste pictogram waaruit het gevaar blijkt. Daarnaast geven codes op het etiket informatie over het gevaar en de te nemen voorzorgsmaatregelen voor de reststof.

Belangrijke opmerking over SDS van afvalstoffen: vanwege de diversiteit en niet-homogeniteit van afvalstromen zijn er géén standaard veiligheidsinformatiebladen voor afvalstoffen beschikbaar.

2 Werkplekinstructiekaart (WIK)

De SDS die door de leverancier wordt geleverd, vertaalt de werkgever in een werkvoorschrift en/of instructiekaart (I-blad) voor de werkplek. Ook chemiekaarten bieden de nodige informatie. De instructiekaart is een gerichte werkinstructie, waarvan de gegevens van het productinformatieblad (MSDS), deel kan uitmaken. Doel hiervan is de blootstelling aan een gevaarlijke stof te voorkomen of zo te beperken dat geen gevaar voor de gezondheid en veiligheid van de werknemers bestaat. De kaarten vormen een belangrijk hulpmiddel bij het geven van voorlichting ^[1].

Instructiekaarten op de werkplek geven werknemers op eenvoudige en heldere wijze informatie over de risico's, veiligheidsmaatregelen, persoonlijke beschermingsmiddelen, opslag en noodmaatregelen bij het gebruik van gevaarlijke stoffen. Met pictogrammen op de kaarten kunnen werknemers in één oogopslag

bepalen hoe zij veilig en verantwoord kunnen werken. Dit wordt ondersteund met symbolen en instructies.

3 Stoffen herkenbaar maken (etiketteren)

Gevaarlijke (rest)stoffen moeten kort na productie of het ontstaan ervan herkenbaar gemaakt worden middels etiketten met de gevaareigenschappen op de verpakking. Daarna moeten ze uiteraard herkenbaar blijven. Van de reststoffen die met bulkwagens worden afgevoerd zijn de gevaareigenschappen te herkennen aan de ADR-kenmerken van de vrachtwagen en de begeleidingsbrief. Ook behoren het laadpunt, het vulpunt, de leiding en opslagtank voorzien te zijn van gevaarinformatie.

Als een (afval)stof gevaarlijk is voor de gezondheid of onveilig is, dan is het etiket voorzien van een pictogram waaruit het gevaar blijkt. Daarnaast geven codes op het etiket informatie over het gevaar en de te nemen voorzorgsmaatregelen voor de (afval)stof.

4 Documentatie nodig voor transport

De informatie in deze paragraaf heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) niet getoetst, omdat het ADR betreft, waarop de NLA geen toezicht houdt, maar de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Om gevaarlijke stoffen te mogen vervoeren moet de chauffeur, naast het rijbewijs en chauffeursdiploma (code 95) ook [opgeleid](#) ^[3] zijn voor het vervoer van gevaarlijke stoffen volgens ADR 8.2.1.1 en voor tankvervoer volgens ADR 8.2.2.3.3. Een bedrijf mag afvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen vervoeren indien het minimaal beschikt over een inzamelvergunning (VIHB). Bij transport van gevaarlijke stoffen en gevaarlijke afvalstoffen geeft de veiligheidsadviseur aanwijzingen volgens ADR 1.8.3. De veiligheidsadviseur geeft bijvoorbeeld de classificatie aan welke in de vrije ruimte op de begeleidingsbrief vermeld behoort te worden zoals de gevarenklasse, UN nr, omschrijving ADR en dergelijke. Bovendien moet de chauffeur schriftelijke instructies krijgen hoe moet worden gehandeld bij een incident met een gevaarlijke stof.

Transporteurs van gevaarlijke stoffen en afvalstoffen moeten veiligheidsinformatiebladen van de stoffen tijdens het vervoer bij zich hebben.

Voorafgaand aan transport van gevaarlijk afval is het verplicht dat de ondoener bij de be- of verwerker (bestemming) een afvalstroomnummer aanvraagt. De verplichte vrachtbrief oftewel de begeleidingsbrief dient informatie te bevatten over de (gevaarlijke) afvalstoffen die vervoerd worden.

Daarnaast dienen in het voertuig dat gevaarlijke afvalstoffen vervoert, schriftelijke instructies aanwezig te zijn over hoe om te gaan bij calamiteiten. Dit is zowel voor chauffeurs als voor hulpverlenende instanties.

Beoogd effect

Het voorkomen dat blootstelling of een incident, zoals een chemische reactie, ontstaat en dat de effecten bij een incident of calamiteiten zo beperkt mogelijk blijven door de juiste maatregelen te nemen. Dit is een organisatorische maatregel.

Meer informatie

- Zie ook [Geven werkinstructie](#) ^[2]
- Zie ook [Voorlichten over gevaarlijke \(afval\)stoffen](#) ^[1]
- Zie ook [Achtergrondinformatie gevaarlijk afval](#) ^[4]
- VIHB Inzamelvergunning:
Om (gevaarlijke) afvalstoffen te mogen vervoeren, dient het inzamelbedrijf te beschikken over een bewijs van vermelding op de lijst van Vervoerders, Inzamelaars, Handelaars en Bemiddelaars van afvalstoffen (VIHB). Het zogenaamde “VIHB nummer” wordt afgegeven door de stichting Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie NIWO te Rijswijk; zie website van de [NIWO](#). ^[5]
- Begeleidingsbrief:
Om (gevaarlijke) afvalstoffen te mogen vervoeren, dient er tevens gebruik gemaakt te worden van een begeleidingsbrief in het kader van het besluit melden; zie website van het [Landelijk Meldpunt afvalstoffen](#). ^[6]
- Voor iedere ondoener van gevaarlijk afval dient er een volledig ingevulde begeleidingsbrief in de cabine van het voertuig aanwezig te zijn voorzien te zijn van een juiste euralcode en een afvalstroomnummer met de daarbij behorende gevaareigenschappen (klasse-indeling); nadere informatie op de website van [Beurtvaartadres](#) ^[7].
- SDS Safety Data Sheets: De afvalbranche heeft voor reststoffen uit de Afvalenergiecentrale (AEC), de Biomassa-Energiecentrale (BEC) en de Slibverbrandingsinstallatie (SVI) (Material) Safety Data Sheets (SDS, voorheen MSDS) beschikbaar, waarvoor [een verantwoording bij het opstellen](#) ^[8] is gemaakt.

Voorbeeld Safety Data Sheet voor reststoffen uit een Afvalenergiecentrale (AEC)

- [afgewerkte actief kool](#) ^[9]
- [bodemas](#) ^[10]
- [bodemas slib](#) ^[11] (nieuw)
- [filterkoek](#) ^[12]
- [gips](#) ^[13]

- [kalkfilterstof - lichtbelast](#) ^[14]
- [kalkfilterstof - zwaarbelast](#) ^[15] (nieuw)
- [ketelas](#) ^[16]
- [RGR-zout - lichtbelast](#) ^[17]
- [RGR-zout - zwaarbelast](#) ^[18] (nieuw)
- [ruwe bodemas](#) ^[19]
- [slib](#) ^[20]
- [sodafilterstof - lichtbelast](#) ^[21]
- [sodafilterstof - zwaarbelast](#) ^[22] (nieuw)
- [vliegas](#) ^[23]

Voorbeeld Safety Data Sheets voor reststoffen uit een Biomassa-energiecentrale (BEC)

- [bedzand](#) ^[24]
- [bodemas](#) ^[25]
- [kalkfilterstof](#) ^[26]
- [ketelas](#) ^[27]
- [sodafilterstof](#) ^[28]
- [vliegas](#) ^[29]

Voorbeeld Safety Data Sheets voor reststoffen uit een Slibverbrandingsinstallatie (SVI)

- afgewerkte absorbens (vervallen)
- [afgewerkte actief kool](#) ^[30]
- [filterkoek](#) ^[31]
- [kalkhydraat AK](#) ^[32] (nieuw)
- [rookgasreiniging residu](#) ^[33] (RGR)
- [vliegas](#) ^[34]
- [wervelbedzand \(DRSH\)](#) ^[35]
- [wervelbedzand \(SNB\)](#) ^[36]

Voor andere reststoffen en gevaarlijke stoffen is veel informatie te vinden op internet. Met zoeken op een stofnaam of synoniem ervan én SDS of MSDS zijn er veelal relevante zoekresultaten; het is erg belangrijk om zorgvuldig na te gaan of de geselecteerde informatie actueel en van een betrouwbare bron is.

Wet- en regelgeving

- Artikel 4.2a Arbobesluit inzake Nadere voorschriften risico-inventarisatie en -evaluatie, aanvullende registratie
- Regeling melden bedrijfsafvalstoffen en gevaarlijke afvalstoffen
- [GHS - CLP](#) ^[37]

Source URL: <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/documenteren-gevaarlijke-stoffen>

Links

- [1] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/voorlichten-over-gevaarlijke-afvalstoffen>
- [2] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/geven-werkinstructie>
- [3] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/opleiden-in-omgaan-met-gevaarlijke-afvalstoffen>
- [4] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/informatie-gevaarlijk-afval>
- [5] <https://www.niwo.nl/nl/producten/vihb-registratie-afval/vihb-registratie-afval>
- [6] <https://www.lma.nl/faq/melden-afval/formulieren/gebruik/>
- [7] <https://www.beurtvaartadres.nl/nl/themas/transport-van-afval>
- [8] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/verantwoording-opstellen-sds-reststoffen>
- [9] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-afgewerkt-actief-kool>
- [10] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-bodemas>
- [11] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-bodemas-slib>
- [12] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-filterkoek>
- [13] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-gips>
- [14] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-kalkfilterstof-lichtbelast>
- [15] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-kalkfilterstof-zwaarbelast>
- [16] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-ketelas>
- [17] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-rgr-zout-lichtbelast>
- [18] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-rgr-zout-zwaarbelast>
- [19] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-ruwe-bodemas>
- [20] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-slib>
- [21] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-sodafilterstof-lichtbelast>
- [22] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-sodafilterstof-zwaarbelast>
- [23] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-aec-vliegas>
- [24] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-bedzand>
- [25] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-bodemas>
- [26] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-kalkfilterstof>
- [27] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-ketelas>
- [28] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-sodafilterstof>

- [29] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-bec-vliegas>
- [30] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-afgewerkte-aktief-kool>
- [31] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-filterkoek>
- [32] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-kalkhydraat-ak>
- [33] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-rookgasreiniging-residu>
- [34] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-vliegas>
- [35] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-wervelbedzand-drsh>
- [36] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/sds-svi-wervelbedzand-snb>
- [37] <https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/ghs-clp>